

پیکر تراشی در زمان حاضر

آ. موسسکا

ترجمه سعید نثار بیژاد

انتشارات دولتمرد

سرشناسه	Moszynska, Anna : موشینسکا، آنا
عنوان و نام پدیدآور	: پیکرتراشی در زمان حاضر/آنا موشینسکا؛ ترجمه سعید خاوری نژاد؛ ویراستار مونا شکوری.
مشخصات نشر	: رشت: انتشارات دولتمرد، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۹ ص: مصور(رنگی).
شابک	: ۹۷۸۶۲۲۹۵۴۱۵۲۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Sculpture now, 2012.
موضوع	: پیکرتراشی نوین -- قرن ۲۱ م.
موضوع	: Sculpture, Modern -- 21st century
شناسه ورده	: خاوری نژاد، سعید، ۱۳۶۲ - مترجم
رده بندی کلاس	: ۱۳۹۷ م۹۸۱۹۸/۷ NB
رده بندی دیویی	: ۷۳۰/۹
شماره کتابشناسی	: ۵۵۷۰۱۰۱

پیکرتراشی در زمان حاضر

ترجمنده: آنا موشینسکا

مترجم: سعید خاوری نژاد

ویراستار: مونا شکوری

ناشر: دولتمرد

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۴۱۵-۲-۴

وبسایت: www.dolatmardpub.ir

پست الکترونیک: info@dolatmardpub.ir

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار مترجم
۵	مقدمه
۱۹	بدن
۲۰	ریخته گری ها و -انگیزی های بدن
۳۷	بدن غایب
۴۳	بدن های تغییر شکل یافته
۵۱	روزمره
۵۱	آماده
۶۱	ترکیب
۶۶	خوت و پرت
۷۶	موقتی
۸۷	نور و صوت
۸۷	نور
۱۰۴	صوت
۱۱۲	پیکرتراشی تصویر متحرک
۱۲۵	طبیعت و بوم شناسی
۱۲۶	فناوری زیستی
۱۳۲	تاکسیدرمی

۱۳۷..... حیات گیاهی

۱۴۹..... بوم شناسی

۱۵۵..... طراحی و دست ساز

۱۵۶..... معماری و مدل معمارانه

۱۶۸..... محیط طراحی شده

۱۷۲..... مدرنیسم جدید

۱۷۷..... انبیا طراحی شده

۱۸۱..... دست ساز

۱۹۳..... چیدمان

۱۹۵..... هجوم برندگان به فضا

۲۰۰..... انباشته ها و آویخته ها

۲۰۷..... جوی و حسی

۲۱۰..... صحنه های چشمگیر یا محیط صحنه سازی شده

۲۱۶..... دغدغه های سیاسی و اجتماعی

۲۲۵..... استقرار

۲۲۶..... پیکرتراشی عمومی

۲۳۳..... یادمان ها و ضد یادمان ها

۲۳۹..... پارک مجسمه ها و پروژه های شهری

۲۴۷..... نهاد

۲۵۲..... شگردهای جایگزین یا مخالفت آمیز

۲۵۵..... پیروزی پیکرتراشی؟

۲۵۹..... مطالعه بیشتر

پیشگفتار مترجم

با بررسی مجسمه و پیکره (در تعریفی وسیع) از حیث «کارکرد»، «مصالح»، «سبک» و «مخاطب» می‌توان نکاتی چند را برشمرد که در درک تغییرات شکلی و ماهوی در این رشته تأثیرگذار هستند. ابتدا این «مجسمه‌سازی» در گذر زمان، از دوران ابتدایی حیات بشر و اقوام بدوی در پیش از تاریخ گرفته تا تمدن‌های باستانی و همچنین قرون وسطی، اغلب ترکیبی از کارکرد «آیینی - تزیینی، تربیتی، یادمانی»^۱ و یا مکمل معماری^۲ داشت. از دوران رنسانس^۳ به بعد، با استقلال یافتن، به‌لحاظ چشمگیری در صدد آفرینش هنری و خلق ارزش‌های «زیبایی‌شناختی» برآمد و با استفاده از «مصالح سنتی» نظیر سنگ، چوب، فلز، گچ، گل و نظیر آن به این هدف نائل گردید. مورد دیگر این که بخش اعظم پیکرتراشی به موازات سایر شاخه‌های هنرهای تجسمی از قبیل تئاتر، موسیقی، مجسمه‌سازی و سنت‌های هنری عمده‌ای است که هر یک «چند دهه یا قرن» بر عرصه هنر تسلط داشته و به سبک و سنت رایج در کشور یا منطقه یا مناطقی خاص تبدیل شدند. تا این زمان، رابطه مخاطب با پیکره در سطح «تماشاگر» صرف بود.

با ظهور مدرنیسم در هنر و سپس ظهور هنر معاصر و به همراه آن، تحولات گسترده‌ای که در مصالح و کاربرد مواد هنری صورت پذیرفت، با گونه‌های جدیدی از نگرش در قبال این رشته روبرو شدیم که صرف نظر از چندمان^۲، در تعریفی گسترده‌تر عنوان «پیکرتراشی» یا به عبارت دقیق‌تر پیکره‌سازی را می‌گیرد. این امر باعث شد پیکرتراشی جدید که از مدت‌ها پیش به عنوان رشته‌ای مستقل به رسمیت شناخته می‌شد، به شیوه‌هایی شامل

---

1. monumental
2. Renaissance
3. installation

اقتباس، آماده سازی، سرهم بندی و نظیر آن رو آورد که در مجسمه سازی قدیم یافته نمی شد و از حیث کارکرد، فراتر از بازنمایی صرف و در بسیاری از موارد به طور غیر مستقیم تر، بیش از گذشته در صدد «انتقال پیام» از طریق ارائه آثاری باشد که فکر را به سمت هدف یا احساسی خاص در رابطه با مسأله ای اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و غیره هدایت می کنند. پیکرتراشی ضمن تحولی در کارکرد خود، به موازات پیشرفت و رشد فناوری، از «مصالح جدیدی» استفاده کرد که در دسترس مجسمه سازی قدیم نبود: انواع لاستیک ها، الاستیک ها، رزین ها^۱ و ده ها ماده مصنوعی دیگر با طول عمر و دوام مختلف که تجربه ای جدید از ساخت پیکره ارائه می کرد. همچنین به این فهرست می توان مصالحی از قبیل خود بتن، نوب، صوت، خوراکی ها، مواد حیوانی، گیاهی، معدنی و سایر مصالحی که در گذشته نامتعارف، میرقابل پذیرش بودند را افزود. در مورد سبک نیز در یک سیر تاریخی خطی و با نزدیک شدن به دوران مدرن و سپس معاصر، با تضعیف سنت پیروی از سبک یا سبک های غالب روبرو شده و می توان شاهد تحولی اساسی در مسیری بود که پیکرتراشان در سراسر جهان دنبال کرده اند. به بیان ساده، با آغاز مدرنیسم و گذر از رویه های هنری گذشته، به ویژه در هنر معاصر و با سیر در هنر زمان اخیر، می توان درک کرد که پیکرتراشی امروزه نه دنباله ای از سبکی رایج بلکه دستخوش «تشنه سیع در سبک ها و شیوه ها» در آفرینش هنری است که آن را با انبوهی از رویکردها مواجه کرده است. امروزه پیکرتراشان به طور عمده خود را به سبکی خاص مقید نمی دانند و از این رویه تعبیری غیر سختگیرانه شاید بتوان گفت که به سبب پذیرش استقلال سبکی، به تعداد این هنرمندان، شیوه و سبک وجود دارد. همچنین آثار هنری این رشته، در گسستی از سنت ارتباط میان اثر - مخاطب که در قرون گذشته رایج بود و بر اساس آن، پیکره اثری بود که به طور صرف پیش روی مخاطب قرار می گرفت، اینک در بسیاری از موارد مخاطب را به «مشارکت و گاه معنا دادن» به خود دعوت می کردند.

چهار محور فوق که مجسمه سازی قدیم و پیکرتراشی جدید بر اساس آنان از یکدیگر جدا می شوند، تحولات صورت پذیرفته در این رشته در گذر زمان را به خوبی روشن

می‌کند. نکته حاصل از این بحث، بر پیچیدگی مواجهه با پیکرتراشی جدید و درک آن دلالت می‌کند و از این رو موجب دشواری دسته‌بندی و جمع‌بندی ماحصل تلاش‌های هنری در دوره جدید شده و باعث می‌شود به این فکر بیفتیم که بر خلاف سنت سبک محور خطی تاریخ هنری که در بهترین حالت شاید بتواند تا دهه‌های ۱۹۹۰ - ۱۹۸۰ م. ادامه یابد، باید بخش جدیدتر هنر معاصر در زمان اخیر، به ویژه در دو یا سه دهه گذشته، را بر اساس «مضامین» عمده مشترکی مورد بررسی قرار داد. به طور حتم بسیاری از آثار قرار گیرنده در سبک‌های مختلف، با توجه به همین مضامین ساخته شده و در آن با یکدیگر اشتراک دارند. بنابراین به جای دنبال کردن رد سبک‌هایی که ریشه در هنر مدرن دارند و در بسیاری از آثار پیکرتراشانه اخیر با چشم می‌خورند، باید به موضوعات و مضامینی توجه کرد که بسیاری را مشغول به خود کرده و راجعات خلق پیکره‌هایی در سبک‌ها و شیوه‌های مختلف را فراهم می‌آورد.

نویسنده اثر حاضر نیز چنین تصمیم دارد و در صدد آن است تا طیف وسیعی از آثار مختلف هنر جدید را بر اساس مضامین (احتمالاً از قبیل «بدن»، «امر «روزمه»، «نور و صوت»، «طبیعت و بوم‌شناسی»، «طراحی شدن و دست ساز بودن»، «چینشی بودن» و «استقرار»، معرفی و بررسی کند. البته هر نویسنده می‌تواند پیکرتراشی را از مجرای مضامین مختلفی مورد بررسی قرار دهد اما باید در نظر داشت که تلاشی که در این جا صورت می‌گیرد به معنای ارائه دسته‌بندی جامعی از آثار ارائه شده در دهه‌های اخیر خواهد بود. به این صورت هنرمندان بسیاری معرفی شده و شماری از آثار منتخب و چشم‌گیر ایشان مورد توجه قرار می‌گیرد و ماحصل ارزیابی آن به خواننده ارائه می‌شود. آثار گاه در بستر تحولات سیاسی - اجتماعی و یا سنت و ذائقه هنری جامعه میزبان خود نقد و تحلیل می‌شوند و شرایط فرهنگی - هنری روز نیز در ارزیابی بسیاری از آفرینشات هنری مورد توجه قرار خواهد گرفت.